

Minimální preventivní program

DDM Helceletka pro školní roky 2022/23 – 2023/24

vydaný 25. 8. 2021 na základě §29 a §30, odst. 1 zákona 561/2004 Sb. (školského zákona)
ve znění pozdějších předpisů

jako příloha směrnice S02 Vnitřního řádu organizace

ve verzi **2023.1** s účinností dne 2. 1. 2023

pod číslem jednacím DDMBH 02/2023 a vnitřní značkou S02-1 (2023.1)

Minimální preventivní program tvoří přílohu Vnitřního řádu Domu dětí a mládeže Brno, Helceletova, příspěvkové organizace (dále jen Helceletka). Jde o stručný plán *vytváření podmínek pro zdravý osobnostní vývoj našich klientů v řadách dětí a mládeže; a pro předcházení vzniku a působení sociálně patologických jevů, projevů diskriminace, nepřátelství nebo násilí* (dále jen *prevence*).

Minimální preventivní program je zpracován pro každý školní rok. Vyhodnocení se zpracovává s jeho koncem, a stručná zmínka je také součástí informací zveřejňovaných ve veřejné části zprávy o činnosti organizace – „Výročce“. Minimální preventivní program vydává ředitelka organizace, na jeho zpracování a naplňování se podílí v maximální míře všichni pedagogové. Minimální preventivní program organizace zveřejňuje na svých webových stránkách.

Obsah

1 Specifika prevence v prostředí Helceletky	2
2 Výchozí stav problematiky	2
3 Základní preventivní úkoly	3
3.1 Obecné	3
3.2 Kroužky a kurzy (pravidelná zájmová činnost)	4
3.2 Akce, workshopy a komunita (nepravidelná zájmová činnost)	4
3.3 Tábory, pobytové akce a „přespávačky“	4
3.4 Výukové programy	4
4 Aplikace primární specifické prevence do činnosti organizace	5
4.1 Obecná pravidla	5
4.2 Příklady aplikací	5
5 Cíle organizace v oblasti prevence 2018/2019	6

1 Specifika prevence v prostředí Helceletky

Helceletka je jedním z největších poskytovatelů zájmového vzdělávání v Brně a jeho okolí. Díky počtu poboček, velké různorodosti pravidelné i příležitostné činnosti, cílových skupin a konečkonců také díky počtu a zaměření našich lektorů je preventivní působení v rámci naší organizace velmi úzce svázáno s konkrétními typy volnočasových činností.

Pro ty jsou proto stanoveny **základní preventivní úkoly**, které představují minimální ohledy, které jsou všemi pracovníky organizace (nehledě na konkrétní obsahy zájmové činnosti) respektovány při veškeré pedagogické práci s dětmi a mládeží, případně s dalšími cílovými skupinami.

Mimo ně jsou stanoveny **krátkodobé cíle v oblasti prevence**. Ty v obecné rovině navazují na další koncepční materiály organizace (Strategický plán rozvoje organizace – kapitola 3.3 „S radostí“; Akční plán) a zaměřují se na řešení konkrétních problémů nebo výzev, které v této oblasti identifikujeme.

Vzhledem k charakteru činnosti organizace je nejpřirozenějším polem pro prevenci v rámci naší organizace oblast **nespecifické primární prevence**. Je zřejmé, že podstata drtivé většiny činností, které nabízíme, podporuje zcela implicitně (i bez plánování a vyžadovaných výstupů) zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování, stejně jako dodržování společenských pravidel. Vede k podpoře zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání¹. Tím naše činnosti naplňují preventivní roli samy o sobě. Přesto formulujeme klíčové aspekty také pro tuto oblast.

V oblasti **specifické primární prevence** je naopak poměrně obtížné zajistit jiný než náhodný výběr cílové skupiny pro jednotlivé aplikace. Tento program nabízí prozatím vodítka a příklady dosavadní dobré praxe naší organizace v rámci různých typů činnosti, ze kterých mohou jednotliví lektoři čerpat. Nabízí také způsoby a formy jejího zajištění. Rozvoj této oblasti je prioritním střednědobým cílem preventivního programu.

2 Výchozí stav problematiky

Napříč pobočkami, formami zájmové činnosti i cílovými skupinami je výchozí stav problematiky sociálně patologických nebo patogenních jevů velice příznivý. Je to dáno jednak charakterem činnosti (dobrovolnost, společný zájem účastníků), jednak personálním zajištěním veškeré činnosti (zpravidla nepřekročí 12 účastníků na jednoho lektora). Ani v oblasti elementární diagnostiky sociálně-patologických jevů nezaznamenáváme dlouhodobě žádné významnější problémy. Případné problematické chování souvisí spíše s individuálními potížemi a specifickými vzdělávacími či přístupovými požadavky. Tuto oblast aktivně řešíme intenzivním vzděláváním pedagogů.

Specifické prostředí táborové činnosti a časově ohraničeného pobytu velmi heterogenní sociální skupiny, kterou účastníci pobytových akcí (až na výjimky) jsou předpokladem pro projevy které mohou mít kontext závadového, problematického nebo sociálně nepřijatelného chování. Mohou souviset i s diagnostikovanými poruchami pozornosti nebo chování našich klientů. V každém případě chápeme pobytovou táborovou činnost jako v tomto ohledu náročnější a klademe zvláštní požadavky na realizující pedagogy tak, aby byl zajištěn bezpečný (včetně psychického a sociálního bezpečí) průběh těchto akcí.

---

¹ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (2010), čl. 2., ods.1.

3 Základní preventivní úkoly

3.1 Obecné

- Budovat vztah s účastníky (případně rodiči), založený na důvěře a vzájemném respektu.
- Spolupracovat s rodiči, komunikovat s nimi případná zjištění nebo signály problémového chování.
- Být pozorný k signálům problematickému chování. Zavadové chování (nebo naopak známky toho, že je dítě jeho obětí) dále sledovat, aktivně a odborně² řešit.
- Být pozorný k projevům nenávisti, extremismu, xenofobie, homofobie, rasismu, antisemitismu, k jakémukoli projevu šikany, kyberšikany, krádeží nebo jiného násilí a neodkladně zahájit kroky k jejímu odbornému³ řešení.
- Řešit neodkladně šikanu také na úrovni žáků vůči lektorovi, případně mezi kolegy navzájem. Nejméně informováním vedení organizace.
- Být pozorný k projevům rizikového sexuálního chování.
- Být pozorný k projevům sebepoškozování, projevům deprese nebo dlouhodobě negativní nálady.
- Být pozorný k vulgární komunikaci a jejím řešením přispívat k budování bezpečného prostoru pro realizaci zájmového vzdělávání.
- Být pozorný k signálům užívání návykových látek, alkoholu nebo tabáku, hazardního hraní, abúzu informačních a komunikačních technologií.
- Být pozorný k projevům vandalismu.
- Být pozorný k projevům příslušnosti k problematické subkultuře, sektě nebo sociální skupině (partě).
- Být pozorný k signálům prožívání domácího násilí nebo působení jiných patologií, nehledě na čas a místo jejich působení.
- V případě zachycení signálů věnovat účastníkům vzdělávání neodkladně potřebné pedagogické vedení a oporu, věnovat tématu pozornost a vhodným způsobem intervenovat.
- U sociální patologie zachycené externími lektory (mimo běžnou nekázeň, vulgaritu nebo řešení sporů mezi účastníky) platí, že její projev a řešení neprodleně oznámí nadřízenému, který v případě potřeby věc dořeší, zajistí odbornou podporu lektorovi, hospitaci nebo tandem.
- Pokud popsány postupy není dosaženo nebo nemůže být dosaženo eliminace nebo přiměřeného snížení rizika vzniku, rozvoje nebo projevů sociálně-patologických jevů, je nutné následně spolupracovat s rodiči, vedením organizace, případně školou či dalšími institucemi na identifikaci a řešení problému.

² Podle aktuálních poznatků o řešení problematiky, dostupných v knihovně elektronických dokumentů, ve spolupráci s vedením organizace, rodiči, při selhání vnitřního systému prevence také se specialisty. V případě akutního ohrožení a nemožnosti zajištění efektivního řešení ve spolupráci s rodinou také skrze spolupráci s příslušnými orgány státní správy.

³ Viz předešlá poznámka.

3.2 Kroužky a kurzy (pravidelná zájmová činnost)

- Být pozorný k záškoláctví, informovat rodiče o opakované neohlášené neúčasti v zájmovém útvaru (podle vnitřního řádu), případně o signálech záškoláctví školní docházky.
- Podporovat zájem o aktivní trávení volného času. Identifikovat silné stránky jednotlivých účastníků a pomoci jim zažívat úspěch.
- Budovat sociální a hygienické návyky, schopnost konstruktivně řešit spory, pracovat v týmu, respektovat se.
- Ve sportovních kroužcích podporovat hru fair-play. Podporovat radost ze hry jako takové.

3.2 Akce, workshopy a komunita (nepravidelná zájmová činnost)

- Podporovat zájem o aktivní a rozmanité trávení volného času, radost z tvoření, pohybu a seberealizace.

3.3 Tábory, pobytové akce a „přespávačky“

- Podporovat zájem o aktivní a rozmanité trávení volného času, radost z tvoření, pohybu a seberealizace, budovat vztah k přírodě a životu v souladu s ní.
- Být zvláště pozorný k jakékoli formě hostility, šikany, vulgarity a bezodkladně je řešit.
- Být zvláště pozorný k experimentování s návykovými látkami, alkoholem, tabákem, v oblasti sexuality a příslušností k problematické subkultuře či skupině, vandalismu, provozování nebezpečného sportu nebo nebezpečného pohybu v dopravě.

3.4 Výukové programy

- Vytvářet prostředí pro aktivní, otevřené a participativní učení, podporovat iniciativu, využívat prvky zkušenostního, zážitkového a projektového učení.
- Podporovat sdílení vědomostí, zkušeností, názorů a postojů účastníků vzdělávání, komentovat je a případně korigovat.
- Respektovat tempo a zájem skupiny. Soustředit se na osobnostní rozvoj, dovednostní obohacení a poznávání.

4 Aplikace primární specifické prevence do činnosti organizace

4.1 Obecná pravidla

- Prvky specifické primární prevence se snažíme aplikovat do běžné činnosti **přirozeně** tam, kde je to vzhledem k cílové skupině a charakteru činnosti vhodné. Znamená to nevytvářet speciální a výrazně odlišné prvky (besedy, křeslo pro hosta), ale **zařadit běžné aktivity s preventivním potenciálem** (hry, neherní zážitkové aktivity a jejich zpětný rozbor, projektová práce, výtvarná práce a následná diskuze...).
- V rámci aplikací zvyšovat motivaci pro spolupráci klientů při realizaci programu – například příslušností preventivního tématu do etapové hry (např. Avatar pro nesnášenlivost a xenofobii, Matrix – zneužívání virtuálních drog atd.), využíváním rekvizit, moderních technických prostředků a zejména atraktivitou a aktivním charakterem činností.
- O zařazení aktivit (nebo aktivit s prvky) specifické prevence se **provede stručný záznam** do hodnocení práce pobočky. Tyto záznamy jsou podkladem pro hodnocení Minimálního preventivního programu.
- Při plánování a realizaci takového programu může každý lektor využít podpory **pedagogů - specialistů** v této oblasti. Jejich adresář je součástí příslušné sekce intranetu.

4.2 Příklady aplikací

- Samostatný výukový program zaměřený na specifickou prevenci (a to včetně cílových skupin, které nejsou hlavními – setkání se seniory atd.).
- Implementace preventivního tématu do jiného výukového programu (např. problematika správné životosprávy a poruch příjmů potravy v přírodovědném programu o potravních řetězcích apod.).
- Samostatná lekce nebo dlouhodobější implementace preventivního tématu do zájmového kroužku (výtvarné zpracování různorodosti a následné review k problematice intolerance a xenofobie, rizikové formy komunikace v dramatických nebo multimediálních kroužcích).
- Hra nebo herní blok, mikroprojekt nebo dramatickými výstupy na akcích a táborech (například pro témata manipulace a působení sekt, agresivity a šikany, nebo dluhových pastí a hazardu – táborová kasina, táborové peníze a banky).
- Celkové vyznění akce a tábora – např. realizovaný tábor Cesta do země Lidivoni se systematicky zabývala manipulací (přímou i mediální), riziky spojenými s lhostejností vůči bezpráví. Například realizovaný tábor Noc na Karlštejně řešil otázky genderové nerovnosti.

5 Cíle organizace v oblasti prevence 2022/2023 – 2023/2024

- Dále pracovat na širším povědomí o preventivních úkolech pedagogů napříč organizací.
- V rámci projektu Šablony I – DDM Helceletka vyhledávat vzdělání v oblasti primární prevence a nabízet je pedagogům.
- Napříč pobočkami realizujeme v rámci pravidelné i nepravidelné činnosti aktivity specifické prevence, zaměřené na témata významná pro pobočky.
- Precizněji získávat informace o realizovaných programech specifické prevence od poboček.

V Brně, dne 2. 1. 2023

Mgr. Veronika Presová
ředitelka organizace

